

PRANEŠIMAS SPAUDAI

2021 m. Rugsėjo 1 d

ES jūrų transportas. Pirmojoje poveikio aplinkai ataskaitoje pripažįstama, kad siekiant tvarumo padaryta didelė pažanga, ir patvirtinama, kad norint pasirengti didėjančiai paklausai reikia dėti daugiau pastangų

Jūrų transportas yra ir toliau bus labai svarbus pasaulio ir Europos prekybai ir ekonomikai. Pastaraisiais metais jūrų transporto sektorius ėmėsi svarbių priemonių, kad sumažintų savo poveikį aplinkai. Prieš prognozuojamą pasaulinės laivybos apimtį didėjimą [naujojoje ataskaitoje](#) pirmą kartą aptariamas visas ES jūrų transporto sektoriaus poveikis aplinkai ir nurodomi sunkumai, kylantys siekiant tvarumo.

Kadangi pagal vertę 77 proc. Europos išorės prekybos ir 35 proc. vidaus prekybos tarp ES valstybių narių vyksta jūra, jūrų transportas yra viena pagrindinių tarptautinės tiekimo grandinės dalių. Nors [2020 m. dėl COVID-19 pandemijos poveikio laivybos apimtį susitraukė](#), numatoma, kad dėl didėjančios pirminių išteklių ir konteinerių laivybos paklausos ateinančiais dešimtmečiais šis sektorius sparčiai augs.

Atsižvelgiant į tai, šiandien [Europos aplinkos agentūros](#) ir [Europos jūrų saugumo agentūros](#) paskelbta [Europos jūrų transporto aplinkosaugos](#) ataskaita yra pirmasis išsamus sektoriaus būklės patikrinimas. Ataskaitoje nurodoma, kad laivai išmeta 13,5 proc. viso ES transporto išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, palyginti su kelių transporto (71 proc.) ir aviacijos (14,4 proc.) išmetamu kiekiu. Į Europos uostus įplaukiančių laivų išmestas sieros dioksido (SO₂) kiekis 2019 m. siekė maždaug 1,63 mln. tonų. Tikimasi, kad griežtesnės aplinkosaugos taisyklės ir priemonės ateinančiais dešimtmečiais padės jį dar labiau sumažinti.

Vertinimai rodo, kad dėl jūrų transporto nuo 2014 m. iki 2019 m. povandeninio triukšmo lygis ES vandenyse padidėjo daugiau nei dvigubai ir šis sektorius buvo pusės visų nuo 1949 m. į Europos jūras patekusių nevietinių rūšių priežastimi. Tačiau, nors jūra gabenamos naftos kiekis nuolat didėjo, pastarąjį dešimtmetį ES vandenyse vidutinių ir didelių avarinių naftos išsiliejimų iš tanklaivių buvo tik 8, kai pasaulyje iš viso tokių atvejų buvo 62.

Šioje bendroje ataskaitoje vertinami nauji jūrų transporto tvarumo sprendimai, įskaitant alternatyviuosius degalus, baterijas ir elektros tiekimą nuo kranto, ir pateikiamas išsamus jų įgyvendinimo vaizdas ES. Joje taip pat apžvelgiami būsimi sunkumai, su kuriais susidurs pramonė dėl klimato kaitos, įskaitant galimą kylančio jūrų lygio poveikį uostams.

„Mūsų darnaus ir išmanaus judumo strategijoje aiškiai nurodoma, kad visos transporto rūšys, įskaitant laivybą, turi tapti tvaresnės, pažangesnės ir atsparesnės. Nors pastaraisiais metais jūrų transporto aplinkosauginis pėdsakas mažėjo, jam vis dar sunkiai sekasi sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir taršą. Remiantis visais naujausiais duomenimis, mūsų politikos tikslas yra padėti sektoriui įveikti šiuos sunkumus kuo geriau išnaudojant novatoriškus sprendimus ir skaitmenines technologijas. Tokiu būdu jūrų transportas gali toliau plėstis ir tenkinti mūsų piliečių kasdienes poreikis, nedarydamos žalos aplinkai, išlaikydamos konkurencingumą ir toliau kurdamas kokybiškas darbo vietas“, – sakė už transportą atsakinga ES Komisijos narė **Adina Vălean**.

„Ši bendra ataskaita – puiki dabartinių ir būsimų sunkumų, susijusių su jūrų transportu, apžvalga. Žinia yra aiški: numatoma, kad artimiausiais metais jūrų transportas augs, ir jei nesiimsime veiksmų dabar, šio sektoriaus išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir oro teršalų kiekis ir sukiamas povandeninis triukšmas toliau didės. Siekiant įgyvendinti Europos žaliajo kurso tikslus ir neutralizuoti anglies dioksido poveikį būtina sklandi ir sparti šio sektoriaus pertvarka. Pereinant prie tvarios mėlynosios ekonomikos Europos transporto pramonei taip pat atsivers naujų ekonominių galimybių. Uždavinys yra didžiulis, tačiau turime technologijų, išteklių ir noro jį spręsti“, – teigė už aplinką, vandenynus ir žuvininkystę atsakingas Europos Komisijos narys **Virginijus Sinkevičius**.

„Inovacijomis grindžiamas tvarumas – tai galimybė laivybai persitvarkyti tokiu pat mastu, kaip tuo metu, kai bures pakeitė garai. Ši nauja jūrų transporto revoliucija priklausys ne tik nuo laivų, sukurtų taikant pažangias technologijas ir skaitmeninius sprendimus, bet ir nuo daugiasluoksnio, visiškai integracinio proceso, apimančio saugos, saugumo, socialinius ir aplinkosaugos aspektus nacionaliniu, Europos ir tarptautiniu lygmenimis. Tačiau laivybos, kaip tarpvalstybinės logistikos grandinės dalies, vaidmuo taip pat labai svarbus. Tai reiškia, kad kiekviena tos grandinės dalis – nuo uostų iki laivų statybos ir nuo krovinių vežėjų iki privačiojo ir viešojo finansų sektorių – turi būti įtraukta į mūsų pastangas siekti tvarumo“, – sakė EMSA vykdomoji direktorė **Maja Markovčić Kostelac**.

„Užtikrinant mūsų ekonominę gerovę Europos jūrų transporto sektorius nepaprastai svarbus ir iš šios ataskaitos aiškiai matyti, kad jūrų transportas Europoje ir visa tarptautinė laivybos bendruomenė privalo skubiai dėti daugiau pastangų, kad sumažintų šio sektoriaus aplinkosauginį pėdsaką. Nors veiksmų jau imtasi, remiantis Europos ir tarptautine politika, reikia nuveikti daug daugiau, siekiant tvaraus jūrų transporto sektoriaus, padedančio užtikrinti pažeidžiamiausių ekosistemų ir pakrančių zonų gerovę ir išlikimą ateityje, taip pat Europos piliečių gerovę“, – teigė EAA vykdomasis direktorius **Hans Bruyninckx**.

Pagrindiniai duomenys apie poveikį aplinkai

- **Išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis:** iš viso 2018 m. į ES ir Europos ekonominės erdvės uostus įplaukiantys laivai išmetė apie 140 mln. tonų CO₂ (maždaug 18 proc. viso jūrų transporto išmetamo CO₂ kiekio visame pasaulyje tais metais).
- **Oro tarša:** 2019 m. laivų, įplaukiančių į Europos uostus, išmetamas sieros dioksido (SO₂) kiekis buvo apie 1,63 mln. tonų – maždaug 16 proc. viso tarptautinės laivybos išmetamo SO₂ kiekio visame pasaulyje.
- **Povandeninis triukšmas:** laivų keliamas triukšmas gali įvairiai paveikti jūrų gyvūnus. Apskaičiuota, kad 2014–2019 m. bendra sukaupta po vandeniu skleidžiama triukšmo energija ES vandenyse padidėjo daugiau nei du kartus. Konteinervežių, keleivinių laivų ir tanklaivių laivasraigčiai generuoja didžiausią triukšmo energiją.
- **Nevietinės rūšys:** nuo 1949 m. jūrų transporto sektoriui tenka didžiausia į ES jūras introdukuotų nevietinių rūšių dalis – beveik 50 proc. visų rūšių, daugiausia Viduržemio jūroje. Iš viso 51 rūšis priskiriama darančioms didelį poveikį, t. y. galinčioms daryti žalą ekosistemoms ir vietinėms rūšims. Ataskaitoje taip pat atkreipiamas dėmesys, kad trūksta duomenų bendram poveikiui buveinėms ir rūšims įvertinti.
- **Tarša nafta:** nuo 2010 m. iš 18 didelių naftos išsiliejimo avarijų pasaulyje tik trys (17 proc.) įvyko ES; geresnė stebėseną, vykdymo užtikrinimas ir sąmoningumas padeda išvengti naftos išsiliejimų, nors pastaruosius 30 metų jūra gabenamos naftos kiekis nuolat didėjo.

Tvarumo tikslo link

ES jūrų transporto sektoriaus laukia labai svarbus dešimtmetis – jam teks tapti ekonominiu, socialiniu ir aplinkosauginiu požiūriais tvaresniu. Kaip nurodoma ataskaitoje, dauguma į ES įplaukiančių laivų jau sumažino greitį bemaž 20 proc., palyginti su 2008 m., o kartu ir išmetamų teršalų kiekį.

Be to, laivyboje kaip galima alternatyva pradedami naudoti netradiciniai degalai ir energijos šaltiniai, pavyzdžiui, biokuras, baterijos, vandenilis ar amoniakas, – taip atsiranda galimybė mažinti sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro ir siekti nulinės taršos. Elektros tiekimas nuo kranto (kai uoste prisišvartavę laivai išjungia savo variklius ir prisijungia prie sausumoje esančio energijos šaltinio) taip pat gali būti švarus būdas apsirūpinti energija jūrų ir vidaus vandenų laivybos uostuose.

NUORODOS Į ATASKAITĄ IR INFORMACINES SUVESTINES

EAA: <https://www.eea.europa.eu/publications/maritime-transport/>.

EMSA: <http://www.emsa.europa.eu/emter>.

KONTAKTAI ŽINIASKLAIDAI

- **EMSA:** Ruth McDonald: Ruth.MCDONALD@emsa.europa.eu; tel.: +351 913 151 610
- **EAA:** Antti Kaartinen: Antti.Kaartinen@eea.europa.eu; tel.: +45 2336 1381
- **EAA:** Constant Brand: Constant.Brand@eea.europa.eu; tel.: +45 2174 1872